

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Aksjologia literacka

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia polska Specjalność Specjalność artystycznoliteracka Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2023/24 Kod zajęć 03FPLARTS.14S.12466.23 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy specjalnościowy Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe	
Koordynator zajęć	Sylwia Karolak, Krzysztof Hoffmann		
Prowadzący zajęcia	Marcin Jaworski		
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin		Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami z zakresu ogólnej teorii wartości, wartości artystycznych, estetycznych i stricte literackich
C2	wprowadzenie do teorii i praktyki wartościowania literatury;
C3	przekazanie wstępnej wiedzy na temat funkcjonowania tradycji literackiej; kształtowania kanonu, statusu arcydzieł
C4	omówienie kategorii smaku i geniuszu, oryginalności, nowatorstwa, perfekcjonizmu
C5	wstępne rozpoznanie zjawiska grafomanii, kiczu i kampu
C6	wprowadzenie do problematyki socjologii i ekonomii życia literackiego
C7	wzbogacenie wiedzy na temat krytyki literackiej

Wymagania wstępne

Brak

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	wyjaśnia znaczenie najważniejszych pojęć z zakresu aksjologii literackiej	FPL_K1_W01, FPL_K1_W02, FPL_K1_W08	Egzamin ustny, Praca pisemna, Aktywność podczas ćwiczeniowej części zajęć
W2	omawia zasady funkcjonowania tradycji literackiej i zjawisk pokrewnych	FPL_K1_W04, FPL_K1_W07, FPL_K1_W14	Egzamin ustny, Praca pisemna, Aktywność podczas ćwiczeniowej części zajęć
W3	charakteryzuje podstawowe społeczne konteksty i funkcje literatury	FPL_K1_W13	Egzamin ustny, Praca pisemna, Aktywność podczas ćwiczeniowej części zajęć
W4	omawia rolę i zadania krytyki literackiej	FPL_K1_W17	Egzamin ustny, Praca pisemna, Aktywność podczas ćwiczeniowej części zajęć
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi ustalić i zastosować współcześnie stosowane kryteria wartościowania literatury	FPL_K1_U04	Egzamin ustny, Praca pisemna, Aktywność podczas ćwiczeniowej części zajęć
Kompetencji społecznych - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K1	jest gotów przeanalizować przesłanki własnych decyzji w zakresie wartościowania literatury	FPL_K1_K05, FPL_K1_K09, FPL_K1_K10	Egzamin ustny, Praca pisemna, Aktywność podczas ćwiczeniowej części zajęć

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Wstępne rozpoznania problemu wartości. Powody pisania, powody czytania	W1, W4, U1	Wykład
2.	Wiersz o wierszu. Formy poetyckości. Kryteria (za S. Barańczakiem)	W1, W2, U1	Wykład
3.	Przepis na bestseller. Wobec rynku: literatura popularna, popularność literatury. Media i reklama.	W3, W4, U1	Wykład
4.	Społeczne funkcje dzieła sztuki (wg Jurija Dawydowa). Zaangażowanie czy „parnasizm”? Teoria obiegów literackich. Elementy teorii odbioru: horyzont oczekiwań, twórcza zdrada.	W3, U1	Wykład
5.	Tradycja. Kanon. Arcydzieło (czy możliwe jest arcydzieło współczesne).	W2, W3, U1	Wykład
6.	Oryginalność, nowatorstwo, perfekcjonizm (przeciw doskonałości – slam).	W3, U1, K1	Wykład
7.	Geniusz i smak (za I. Kantem. J. Dawydowem).	W1, W2, U1	Wykład
8.	Kicz i zjawiska pokrewne. Kamp.	W3, U1	Wykład
9.	Funkcje krytyki literackiej.	W4, K1	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Warunki zaliczenia: - obecność na wykładzie i udział w częściach ćwiczeniowych (dyskusja, prezentacja, zagajenie), - przygotowanie merytorycznie poprawnej pracy pisemnej (recenzja nowości literackiej), - zdanie ustnego egzaminu końcowego, sprawdzającego znajomość różnych teorii oraz umiejętność ich zastosowania. Przykładowe zagadnienia egzaminacyjne: · Bestseller. Wzajemne usytuowanie pojęć: literatura popularna, popularność literatury. · Społeczne funkcje dzieła sztuki (wg Jurija Dawydowa). · Teoria obiegów literackich. · Znaczenie pojęć: horyzont oczekiwań, twórcza zdrada. · Zdefiniowanie pojęć: tradycja, kanon, arcydzieło.. · Oryginalność, nowatorstwo – treść i zastosowanie pojęć. · Napisz krótką (1800 znaków) recenzję wybranej nowości literackiej (dot. wszystkich). · Spośród trzech utworów poetyckich (przedstawionych przez egzaminatora) wybierz jeden (do powstającej antologii liryki współczesnej). · Biorę w obronę (wybrane zjawisko, utwór, twórczość, gatunek, tendencję literatury współczesnej) przed lekceważeniem (niedocenieniem, zapoznaniem). · Proszę wybrać dowolną recenzję książki współczesnej) i - a/ przeanalizować kryteria, którymi posłużył się jej autor, by polemicznie ją skomentować. Kryteria oceniania: 5,0 – bardzo dobra znajomość problemów omówionych na wykładzie i zalecanych do indywidualnego opracowania; umiejętność uzasadnienia własnych decyzji wartościujących literaturę, opanowanie treści wybranych opracowań i umiejętność podjęcia z nimi dyskusji; 4,5 – jak wyżej, z nieznacznymi niedociągnięciami zwłaszcza w zakresie praktycznych składników egzaminu; 4,0 – możliwy szerszy zakres niedociągnięć: mniejsze umiejętności praktyczne – pisanie i argumentowanie na rzecz określonej opinii wartościującej 3,5 – zadowalająca znajomość najważniejszych pojęć i teorii, opanowanie (na podstawowym poziomie) 3,0 – zadowalająca znajomość podstawowych pojęć i teorii, opanowanie lementów praktycznych. 2,0 - niezadowalająca znajomość teorii i brak znamion opanowania elementarnych umiejętności praktycznych.

Literatura

Obowiązkowa

1. Wystan H. Auden, Ręka farbiarza i inne eseje, Warszawa 1988 (tu: O czytaniu, Pisanie oraz Poeta i społeczeństwo);
2. Roland Barthes, Krytyka i prawda, w zbiorze: Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia, t. 2, red. H. Markiewicz, Kraków 1976;
3. Krzysztof Dybciak, Istota i struktura krytyki literackiej, w: Problemy teorii literatury, t. 3, red. H. Markiewicz, Wrocław 1988;
4. C. Greenberg, Obrona modernizmu. Wybór esejów, Kraków 2006 (tu: Awangarda i Smak)
5. Jerzy Jarzębski, Czy arcydzieła istnieją naprawdę?, „Znak” 2002, nr 10.
6. Ireneusz Kania, Kanon kultury: sztywna forma czy żywa treść?, „Znak” 1994, nr7 ;
7. Kanon i obrzeża, pod red. T. Czernskiej i I. Iwasów, Kraków 2005 (tu teksty D. Kozickiej i J. Orskiej);
8. Immanuel Kant, Krytyka władzy sądenia, Warszawa 1986 (lub in.) (tu część pierwsza: krytyka estetycznej władzy sądenia s. 46 – 50);
9. Piotr Kowalski, Popokultura i humaniści, Kraków 2004 (rozdz. Kanon, czyli wspólnota komunikacji oraz Potoczna religijność, kicz i sakro biznes);
10. Abraham Moles, Kicz, czyli sztuka szczęścia: studium o psychologii kiczu, Warszawa 1978 (lub in.);
11. Nowa proza amerykańska. Szkice krytyczne, oprac. Z. Lwiński, Warszawa 1983 (szczeg. J. Barth, Literatura wyczerpania);
12. Postmodernizm. Antologia przekładów, red. R. Nycz, Kraków 1997 (tu: R. E. Krauss,
13. Oryginalność awangardy; W. Welsch, Estetyka i anestetyka);
14. Jerzy Szacki, O kanonie kultury europejskiej uwagi sceptyczne, „Znak” 1994, nr 7;
15. Zmierzch estetyki: rzekomy czy autentyczny, t. 2, Warszawa 1987 (tu: H.-G. Gadamer, Aktualność piękna);
16. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Szczegółową listę lektur podaje prowadzący zajęcia.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Przygotowanie do zajęć	40
Przygotowanie pracy pisemnej	20
Przygotowanie do egzaminu	30
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 120
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPL_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do podjęcia partnerskiego dialogu z przedstawicielami odmiennych światopoglądów i postaw, różnych środowisk i kręgów kulturowych;
FPL_K1_K09	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do etycznej oceny własnej pracy, a także do odpowiedzialnego przyjmowania zróżnicowanych ról zawodowych i społecznych w różnych formach życia zbiorowego;
FPL_K1_K10	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego kształtowania i pielęgnowania własnych upodobań kulturalnych, zwłaszcza literackich, odnosząc się do nich w pracy zawodowej oraz w celu autoprezentacji;
FPL_K1_U04	Absolwent/ka potrafi stosować odpowiednie procedury (formułować i analizować problemy, dobierać metody i narzędzia, opracowywać, prezentować i wdrażać wyniki badań) w celu rozwiązywania nietypowych zadań w zakresie wybranej specjalności;
FPL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu zakres, miejsce i znaczenie studiów polonistycznych w obszarze nauk humanistycznych oraz ich specyfikę przedmiotową i metodologiczną;
FPL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie elementarną terminologię z zakresu badań nad językiem, literaturą i ich kontekstami;
FPL_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji różnych tekstów ze szczególnym uwzględnieniem komunikatów językowych, w tym literackich, właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych w obrębie literaturoznawstwa i językoznawstwa;
FPL_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe zagadnienia z zakresu historii Polski, a także wpływ historii na rozwój języka, literatury i kultury polskiej;
FPL_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie najważniejsze idee filozoficzne i estetyczne stymulujące rozwój humanistyki, a zwłaszcza wiedzy o literaturze i języku ze szczególnym uwzględnieniem dylematów współczesnej cywilizacji;
FPL_K1_W13	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu podstawowe zagadnienia z zakresu historii literatury polskiej od początków do współczesności, co pozwala na interpretowanie wybranych dzieł reprezentatywnych dla poszczególnych epok w odpowiednich kontekstach kulturowych;
FPL_K1_W14	Absolwent/ka zna i rozumie w podstawowym stopniu związki kultury, literatury i sztuki polskiej z historią, kulturą, literaturą i sztuką powszechną;
FPL_K1_W17	Absolwent/ka zna i rozumie w podstawowym stopniu zagadnienia związane z nowymi mediami komunikacyjnymi i ich społeczno-kulturowym znaczeniem;